WARNA

Ostatnia krucjata

10 Listopad 1444

Sytuacja geopolityczna

1371 r. Nieważka zwycięstwo tureckie w Azji Mniejszej przesunęło się drogą prostszą w podbiór imperium Osmanlów (nazw. od jego założyciela Osmana I) Turcy Osmańscy ukończyli na Półwyspu Bałkańskim, zajmując kolejne kraje południowo-wschodniej Europy.

1396 r. Klęska armii rycerzy europejskich w bitwie z Turkami pod Nikopolis. Ekspansja turecka kieruje się ku granicom Królestwa Węgier.

1437–1442 Tureckie najazdy na Królestwo Węgier. Po śmierci króla Czech i Węgier Albrechta II Habsburga (1397–1439) Węgrzy liczą na pomoc spoza morza i wieszą inwazją osmańską.

1440 r. Krótl polski Władysław III jagiellończyk (1424–1444) obejmuje tron węgierski.

1442 r. Węgrzy odpierają kolejny najazd osmański i w czasie kontrofensywy zajmują część obecnych ziem bułgarskich i serbskich, zagrażając bezpośrednio stolicy imperium Osmanlówego, Adrianopolowi (Edirne).

1 sierpnia 1444 r. Sułtan turecki Murad II zawiera z Królestwem Węgierskim dziesięcioletni rozejm (pokój w Szegedynie).

4 sierpnia 1444 r. Za namową legata papieskiego krótl Władysław jagiellończyk zrywa rozejm, zbiera wojsko i wyruszu przeciwko Turkom.

1396 r. Klęska armii rycerzy europejskich w bitwie z Turkami pod Nikopolis. Ekspansja turecka kieruje się ku granicom Królestwa Węgier.

Siły stron

Wyprawa polsko-węgierska rusza w połowie września. Idąc wzdłuż Dunaju, wojska chrześcijan docierają na równinę pod Warną. Tam drogę sprzymierzonym zagradzają siły tureckie. Pomimo trzykrotnej przewagi Turków chrześcijanie postanawiają wydać walną bitwę.

W bitwie pod Warną po stronie sił chrześcijańskich wzięły udział niewielkie oddziały wojsk krzyżackich oraz czeskich husytów.

Siły tureckie

Lewe skrzydło oraz centrum
Spahis – oddziały ciężkiej jazdy z Rumelii

od 40 do 50 tys. ludzi

Prawe skrzydło
lekka jazda – akindżowie oraz piechota

W drugiej linii,
wewnątrz fortyfikacji piechota – janczary wraz z sułtanem Muradem II

Murad II (1404–1451)
Sułtan turecki, osiemnastowy wódz i organizator, zadbał jako obrońca wiadzu, a zarazem poeta i mecenas kultury.

Siły koalicji chrześcijańskiej

Prawe skrzydło
oddziały wołoskie oraz chorągwie bośniackie węgierskich

ok. 16–20 tys. ludzi

Lewe skrzydło
chorągwie siedmiogrodzkie i oddziały magnatów węgierskich

W centrum
Jan Hunyady – oddziały rycerstwa węgierskiego i polskiego

Jan Hunyady (ok. 1387–1456)
Węgierski magnat i wojewoda siedmiogrodzki. Dowódca wojsk węgierskich, zwycięzca wielu wypraw przeciwko Osmanom i faktyczny autor zwycięskich kampanii i lat 1441-1444 przypisywanych królowi Władysławowi. Bohater narodowy Węgier.

W drugiej linii,
ja oddziałami Hunyady'ego – królewska jazda węgierska oraz polski krótl Władysław III

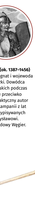

Władysław III (1424–1444)
Krótl z dynastii jagiellońsk. W 1434 r. po śmierci ojca, Władysława II Jagiełły, został tron polski (ale 10 letni chłopiec. W 1440 r. został krótlem Węgier jako I. Ułaszło – Władysław I.

Uzbrojenie

Jazda polska w XV w. dzieliła się na dwie kategorie: **Kopińnicy** – ich bronią była kopia i miecz; **Strzelcy** – mieli kusze oraz miecze.

Taktyka

W pierwszych szeregach jechali kopińnicy, za nimi strzelcy. Razii przeciwnika z kusz ponad głowami kopińników. Pierwsze starcie jazdy odbywało się na kopie, po skruszeniu których walczono na miecze, w czym strzelcy brali udział z kopińnikami.

Strona turecka

Spahis
Ciężka jazda sułtańjowa w kaftan z kolczugi, tarczy, hak, krótką spisa, szabli, sekan i mniejszy.

Janczary
Dobrowolna piechota, rekrutowana przymusowo spośród podbitych narodów europejskich (chłopcy w wieku 7–14 lat). Zmuszano ich do przejścia na islam, bartowano fizycznie i uczono sztuki wojennej. Pozdział krótki szabli (potem mięsnego, szyfer (kondlat) i począt kowo lub (potem) pozdział, a następnie muszkiet.

Akindżiajowie
Nieregularna jazda osmańska uzbrojona w łuki i szable, używana do działań zaczepnych lub zwiadowczych.

Przebieg bitwy

①

Bitwa rozpoczyna się od ataku jazdy tureckiej na prawe skrzydło wojsk chrześcijańskich: atak zostaje dwukrotnie odparty m.in. ogniem z bombard. Do walki dołącza stojąca w centrum jazda anatolijska, która rozbija oddziały polskie i węgierskie. Chrześcijanie wycofują się przez dopędzenie dotrzeć do twierdzy Galata, jednak zostają zdziesiątkowani.

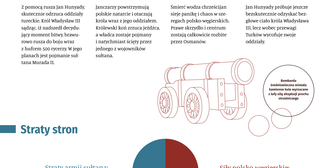

②

Z pomocą rusza Jan Hunyady skutecznie odrzuca oddziały tureckie. Król Władysław III ginie. Z nadszedł decydujący moment bitwy. Sowa-nowo rusza do boju wraz z Janem 500 rycerzy. W jego planach jest pojmanie sułtana Muradu II.

③

Janczary powstrzymują polskie natarcie i otaczają króla wraz z jego oddziałem. Królewski koń zrusza jeźdźca, a władca zostaje pojmany i natychmiast ścięty przez jednego z wojowników sułtana.

④

Śmierć wodza chrześcijan sieje panikę i chaos w szeregach polsko-węgierskich. Prawe skrzydło i centrum zostają całkowicie rozbite przez Osmanów.

⑤

Jan Hunyady próbuje jeszcze bezskutecznie odzyskać bezgłowe ciało króla Władysława III, lecz wobec przewagi Turków wycofuje swoje oddziały.

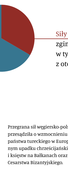

Rozdarte bandażowania mieszczą ciało Władysława III, z kilku dłą dopiętą pocha czcionkowego

Straty stron

Straty armii sułtana:
około **7000 tys.** ludzi

Siły polsko-węgierskie:
zginęło **ok. 5000 tys.** ludzi, w tym wielu Polaków z otoczenia króla.

Po bitwie

Kampania wojenna z jesieni 1444 r. i bitwa pod Warną niekiedy uznawane są za ostatnią krucjatę antyturecką średniowiecznej Europy.

Przegrana sił węgiersko-polskich przesądziła o wzmocnieniu pozycji państwa tureckiego w Europie i ostatecznym upadku chrześcijańskich królestw i klęsze na Bałkanach oraz zmierzk Cesarstwa Bizantyńskiego.

1453 r. – zdobycie Konstantynopola przez Turków.

Upamiętnienie

Dla południowych Słowian Władysław III Jagiellończyk stał się bohaterem eposzu ludowego, królem-męczennikiem za wiarę. Bułgarzy uznali króla Władysława III za swego bohatera narodowego, nadając mu w XIX w. przydomek „Warneńczyk".

1906 r. – odsłonięto symboliczny nagrobek Władysława III Warneńczyka w Kamórze za Mewelu. Przedstawia króla jako rycerza w pełnej zbroi (na hacierbem, miecz i tarcza) oraz rycerzy królów polskich, w tle.

Podobno głowa króla Władysława została zabalsamowana w dniu z modem i skazywana publicznie w Imperium Osmańskim. Cała króla Władysława III ręgły nie odnalazłem.

Prawdą spisany w 1722 r. przez portugalskiego historyka Henrique Henriquesa de Noronha sugeruje, że król Władysław został ukłut w oko na wojny Madera. Zapamiętany przez mnichaczkie wyspy jako Henrique Kanója (Henryk Niemiec – tak w Portugalii określano przybyszów zza Renu) miał być grawedzym szarm... Krzyżacki Kolumba.

1915 r. – w obrazie olej ok. 75 tysięcy ludzi, w reprezentuje Bułgarii Borysa III, zabłąkiwiło pomnik – masoleum polskiego króla. W uroczystości wzięła udział grupa ok. 2 tysięcy gości przybyłych z Polski, w tym przedstawicieli władz państwowych.

Opracowanie: Karol Kolanek, Karol Sadaka, Karol Polejowski
Opracowanie graficzne: Natalia Gawrylak